

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου
Επίκουρου Καθηγητού Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

ΤΑ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΑ

Η παγανιστική και αποκρυφιστική χρήση τους

Τά ήλιοστάσια (22 Δεκεμβρίου, 21 Ιουνίου) είναι ένα φυσικό αστρονομικό φαινόμενο, πού έχει σχέση με την καθημερινή αλλαγή - μετατόπιση της θέσεως του ήλιου στο ουράνιο στερέωμα, κατά τη διάρκεια του έτους. Ως αστρονομικό φαινόμενο, λέγουν οί ειδικοί, τό θερινό από τό χειμερινό ήλιοστάσιο είναι εκ διαμέτρου αντίθετα μεταξύ τους ως πρός την τροπή του ήλιου.

Οί δύο αυτές ημέρες τό χρόνο στόν αρχαίο παγανιστικό κόσμο ήταν συνδεδεμένες και μέ τό φαινόμενο της Ηλιολατρίας, τή λατρεία δηλαδή του ήλιου ως θεοῦ.

Τό φυσικό αυτό φαινόμενο υιοθετήθηκε από τό μεσαιωνικό και νεότερο αποκρυφιστικό χῶρο και στά πλαίσια μιᾶς ἐσωτεριστικῆς νοηματοδότησής του, συνδέθηκε μέ μύθους και σύμβολα. Σέ πολλές νεότερες παγανιστικές και αποκρυφιστικές κινήσεις οί συγκεκριμένες ἡμερομηνίες, ἔχουν ξεχωριστή σημασία και είναι ἡμέρες ἐδικῶν λατρευτικῶν και τελετουργικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἐπιπλέον, σέ ὀρισμένες περιπτώσεις ἐπιχειρήθηκε ἡ παγανιστική και αποκρυφιστική τελετουργική νοηματοδότησή τους, νά συσχετισθεῖ μέ τό χριστιανικό ἑορτολόγιο. Ἐπιχείρησαν κατά τρόπο ἀπολύτως ἀυθαίρετο και ἀνιστόρητο νά παρουσιάσουν και νά συσχετίσουν θεμελιώδεις βασικές ἑορτές του χριστιανικοῦ κόσμου ως ἀντιγραφή και υιοθέτηση παγανιστικῶν δρωμένων πού ἀντικαταστάθηκαν μέ μιᾶ χριστιανική ἐκδοχή τους. Ἔτσι, ἐνῶ στόν αρχαίο παγανισμό κατά τό χειμερινό ήλιοστάσιο γεννιέται ἕνας θεός ἡ ἡμίθεος ἡ ἥρωας μέ χαρακτηριστικά σωτήρα, οί χριστιανοί, κατά τούς ἰσχυρισμούς τους, υιοθέτησαν τήν παγανιστική αὐτή δοξασία ἀντικαθιστώντας τήν μέ τή γέννηση του Χριστοῦ.

Ὁ νεότερος παγανισμός, ἑλληνικός και εὐρωπαϊκός στήν ποικιλομορφία τῶν ἐκδοχῶν του δέν παρέλειψε νά συνδυάσει τά ήλιοστάσια μέ τά δικά του λατρευτικά δρώμενα. Μέχρι σήμερα, δυστυχῶς, σέ ὀλόκληρο τόν εὐρωπαϊκό χῶρο ἐπιβιώνουν σχετικά μέ τίς ἡμέρες τῶν ήλιοστασιῶν πλῆθος ἐθίμων, συνηθειῶν και δοξασιῶν παγανιστικῆς προελεύσεως.

Γιά διάφορες ἀποκρυφιστικές κινήσεις και κοσμοθεωρίες, τά ήλιοστάσια δέν είναι μόνο φυσικά αστρονομικά φαινόμενα. Ἐμπερικλείουν και ἐνσωματώνουν ἰδιαιτέρους συμβολισμούς και ἐσωτεριστικοῦ τύπου νοηματοδοτήσεις και ἐρμηνείες. Ἔτσι, ἐξηγεῖται λ.χ. γιατί ἑορτάζονται

σήμερα τό χειμερινό καί τό θερινό ήλιοστάσιο από τόν **Τεκτονισμό** καί γιατί αποτελοῦν μαζί μέ τίς Ἰσημερίες, έορταστικές ήμέρες τῶν Τεκτονικῶν Στωῶν.

Ἀντίθετη μέ τήν παγανιστική καί ἀποκρυφιστική προσέγγιση διαφόρων φυσικῶν φαινομένων ὅπως αὐτό, εἶναι ἡ χριστιανική ἀντίληψη. Τά φυσικά φαινόμενα καί οἱ νόμοι τῆς φυσικῆς σχετίζονται μέ τήν πρόνοια, τήν παντοδυναμία, πανσοφία καί τήν ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ.

Σύμφωνα μέ τή ὀρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία, ὅλη ἡ κτιστή δημιουργία, τῶν οὐρανίων σωμάτων συμπεριλαμβανομένων, ἀποκαλύπτει τήν ἄκτιστη δόξα τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. 8, 4. 148, 3. Ἰώβ 9, 7-10. Α' Κορ. 15, 41), ἐνισχύουν τήν πίστη τῶν ἀνθρώπων στήν ὑπαρξη τοῦ Ἐνός ἅμα καί Τριαδικοῦ Θεοῦ ὡς Δημιουργοῦ καί Συντηρητοῦ τῆς κτίσεως (Γεν. 15, 5. Δευτερ. 1, 10) καί μαρτυροῦν τήν ἄπειρο σοφία καί παντοδυναμία Του (Ψαλμ. 146, 4. Ἦσ. 40, 26).

Τήν πραγματικότητα αὐτή τή συνοψίζει ἄριστα μιά κορυφαία πατερική προσωπικότητα, ἐκφράζοντας σύμπασα τήν ἐκκλησιαστική πατερική παράδοση, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὁ Παλαμᾶς: «Ἐγώ δέ οὐ μόνον ὅτι ἔστι δημιουργός κατανοῶ ἐκ τῶν δημιουργημάτων, ἀλλά καί ὅτι εἷς ἐστι καί νοῶ καί ἀποδείκνυμι· πάντα γάρ ὁρῶ μιᾶς καί τῆς αὐτῆς βουλήσεως καί σοφίας καί δυνάμεως δεόμενα γενέσθαι ἐκ μή ὄντων· μία δέ βούλησις ἅμα καί σοφία καί δύναμις μιᾶς φύσεως ἐστιν· εἷς ἄρα τῇ φύσει ὁ δημιουργός Θεός ἡμῶν» (Β' Πρὸς Βαρλαάμ, 25. ΕΠΕ 1, 544).